

Det Kongelige Miljøverndepartement
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Høgskolen i Bergen sin høyringsuttale til matrikkelforskriften.

Matrikkelen – forskriftenes kapittel 1.

Kapittel 1 i forskrifta gjev reglar om matrikkelen, matrikkelsystemet og den sentrale matrikkelstyresmakta. Matrikkelen har eit omfattande datainnhald. Vi stiller spørsmål ved korvidt det er mogleg å etablerte rutinar som fangar opp endringar i opplysningane, særleg gjeld dette bygningsdelen, og korleis ansvarstilhøva er med omsyn til å fange opp og registrere endringar.

Matrikkelen vil vere eit statleg register og eit statleg ansvar. Det bør presiserast betre at sentral matrikkelstyresmakt har eit overordna ansvar for datakvaliteten i Matrikkelen.

Forskriftene manglar reglar om tiltak som sentral matrikkelstyresmakt skal setje i verk når ein kommune ikkje fører matrikkelen i samsvar med krav i lov, forskrifter og registreringsinstruksar, eller om det skjønnsom kommunen legg til grunn, fagleg sett ikkje oppfyller normale krav.

Føring av matrikkelen – behov for kompetansekrav for person som fører matrikkelen

Oppgåva med å oppdatere systemet er lagt til kommunane. Dette er i så måte ein vidareføring av dagens ordning med GAB. Matrikkelføringfunksjonen er heilt sentral for å betre kvaliteten i høve til dagens ordningar - manglar det kvalitet i dette leddet er det vanskeleg å sjå at matrikkelen skal verte noko særleg betre enn dagens GAB og DEK. Det manglar i forskriftene reglar om kompetansekrav til den som fører matrikkelen. Vi veit at dermed vil ein del kommunar ikkje oppfylle intensjonane om kvalitet i matrikkelføringa. Vi finn grunn til å påpeike at dette er både ein logisk brist i den modellen som lova representerer, og ein faktisk mangel i forhold til å kvalitetssikre registreringar som vert ført i matrikkelen. Vi vil også påpeike at den person som fører matrikkelen i kommunen ikkje berre skal registrere opplysningar frå forelagte skjema, men også sørge for at kommunen tek avgjerder mht. til utsett eller utelate grensemerking, og andre skjønsmessige avgjerder som vil krevje fagkompetanse. Manglande kompetansekrav og rutiner for kvalitetssikring av matrikkelføringa er ikkje i samsvar med lovens formålsparagraf om "eit einsarta og påliteleg register".

Vi er ueinig i at det ikkje vert sett kompetansekrav til personar som fører matrikkelen i kommunen. Vi tilrår at departementet nyttar den heimel som ein etter vårt syn har etter lovas § 22, siste ledd, til å gje reglar, herunder kompetansekrav, om person i kommunen som skal føre matrikkelen.

Avklaring av bruksrettar og servituttar. § 3 g og h

Landmålar skal etter ny lov om eigedomsregistrering vere meir aktiv enn i dag m.o.t. til å undersøker bruksrettar og servituttar for dei areala som forretning gjeld. Vi meiner imidlertid at

formuleringane i forskriftenes § 3 g og h er for svake, det synest å vere tilstrekkeleg at landmålar tar ei utskrift frå grunnboka og konfererer med partane om dei ynskjer at landmålar skal rydde opp i rettane. Det vil lett vere økonomien som styrer dette frå partane si side, dei står ofte framfor ein lang og kostbar byggeprosess, og dei ser kanskje lite behov for å rydde opp i grunnboka når det ikkje er krav i lov eller forskrifter om at dette vert gjort.

Vi meiner at det må formulerast ei plikt for landmålar at han må syte for at grunnboka skal vere mest mogleg korrekt etter ein forretning, for dei areala forretninga gjeld, og at rettar som ikkje lenger gjeld, skal landmålar sørge for vert sletta.

Vi føreset også at det vert definert ei "landmålarutskrift" som dekker krava til utskrift i bokstav g).

Forbod mot oppretting av nye jordsameiger - § 3-8.

Det vert lagt ned forbod mot oppretting av nye jordsameiger i § 3-8. I mange kommunar er det praksis for å etablere fellesareal som vegar og leikeplassar, som nye realsameiger. Vi ser det som hensiktsmessig at denne praksisen vert vidareført. Vi ber departementet om å ta bort forbodet i § 3-8.

Unntak frå kravet om merking og måling av grenser. § 4-3

Det vert her sakna retningslinjer for kva kriterium kommunen skal leggje til grunn ved behandling av søknaden. Vi føreset at det i merknader til forskriftene eller i eiga handbok må gå fram kva kriterium som skal gjelde.

Utsetjing av oppmålingsforretning. § 4-4

Etter forskr. § 4-4 kan kommunen gje samtykke til utsetjing av fullføring av oppmålingsforretning. Her vil vi presentere same synspunkt som i §4-3, Det vert presentert krav til sjølv søknaden frå føretaket, men ingen krav eller kriterium for kommunens saksbehandling.

Avtale om eksisterande grense. Kapittel 6.

Etter lovas § 19, jfr. forskriftenes § 6-1 kan grunneigarar som grensar til kvarandre, krevje at avtale om eksisterande grense får referanse i matrikkelen. Her vil vi anta at i mange tilfelle vil grunneigarane også leggje ved kartmateriale, for eksempel i form av koordinatlistar over grensene, og krevje desse avmerka i matrikkelkartet. Det går jo også fram av Ot.prop. 2004-2005 s. 128 at grensar kan førast inn i matrikkelkartet på bakgrunn av privat oppfrisking av grensa, etter ei skjønsmessig vurdering av kommunen. Kva vert då kravet til det arbeidet som vert gjort med omsyn til arbeid med måling og koordinatfesting, at det skal vere utført av godkjent landmålarføretak? Eller kan også ikkje godkjente landmålarføretak utføre slikt målearbeid? Kan dette framstå som ein meir privat forretningstype som kan krevjast matrikkelført, utan medverknad frå eit godkjent landmålarføretak? Ein avtale om eksisterande grense er ein dokumentert avtale mellom partane om kor grensene går. Dette i motsetnad til ein oppmålingsforretning, der landmålar registrerer partane sin påstandar om kor grensene går, utan at det er krav om at partane verken skal ha møtt fram, eller at dei er einige. Dermed vil ei grense som er registrert i matrikkelen på basis av ein slik grenseavtale og seinare tinglyst, faktisk stå seg betre i høve til partane enn ein oppmålingsforretning. Dette er eit forhold som kan medføre at privat avtale kan oppstå som ein eigen forretningstype. Vi meiner dette forholdet bør medføre meir grundige reglar i forskriftene med omsyn til rutinar og krav til kommunens skjøn og matrikkelføring.

Vi vil vidare påpeike at formuleringa i siste punkt under § 6-1 er uklar – der vert det brukt formuleringa "grensar som allereie er fastlagt i kartforretning eller tilsvarande forretning". Er uttrykket "fastlagt" her brukt bevisst, dvs. at det er grensar som er påvist og godkjent av partane på begge sider av grensa i form av ein avtale, det her er tenkt på, og at grensar som det ikkje er knytt slikt frammøte/avtale til, fell utanfor punkt (3)?

Innsyn og utlevering av data. Kapittel 13.

Informasjon frå matrikkelen er viktig for både private og offentlege brukarar. Samfunnet vil bruke store ressursar på vedlikehald og oppdatering av matrikkelen og matrikkelinformasjon. Det må vere ei overordna målsetjing at system og informasjon vert brukt mest mogleg. Det er gjennom tilgjengeleggjing for personar og institusjonar at nytten av systemet vert synleggjort og grunnlaget vert lagt for vidare innsats med matrikkelen. I så måte synest forskriftenes kapittel 13 å vere for opptatt av personvern og skjerming av opplysningane. Det bør ikkje vere slik at informasjon kan leggjast ut på nettet til allment innsyn. Det bør vere slik at denne type informasjon skal leggjast ut på nettet til allment innsyn. Så bør det vurderast kva informasjon som kan ha betydning for personvernet, og som bør skjermast. Vi kan ikkje sjå at det er anna enn personnummer, som kjem inn i denne kategorien. Personnummer er jo også først og fremst ein koblingsnøkkel mot andre system, og ikkje eigedomsinformasjon. Vidare bør det verte vurdert å innføre retningslinjer som medfører at eigarar som har behov for det, får skjerma namnet sitt på ein web-matrikkel.

Utarbeiding av protokoll. Kapittel 15.

Protokoll frå forretninga er eit viktig dokument når det i ettertid vert reist spørsmål om forretninga. Dagens praksis med omsyn til protokollføring er varierende frå kommune til kommune. Nokon kommunar fører gode protokollar, medan andre kommunar faktisk ikkje fører protokoll i det heile teke. Eit spørsmål som etter dagens praksis er vanskeleg å finne svar på i ettertid, er om partane har inngått ein avtale på forretninga. Etter § 3-2 c "skal det framgå at partene er lovlig varslet og om noen har innvendingar mot at de grensene som er merket og målt i forretninga". Dette meiner vi bør utvidast til også å omfatte krav om at landmålar sørgjer for å avklare om frammøtte partar er einige i dei grensene som er påvist, og at det skal framgå av protokollen i den grad det vert inngått avtale om dette. Dette vil vere særleg aktuelt når gamle grensemerker ikkje vert funne, og det vert merka på nytt ved forretninga.

Utføring av teknisk arbeid. § 15-6

Eit av dagens delingslov er merking, måling og kartfesting av grenser den sentrale oppgåva for landmålararen. Slik vil det også vere for oppgåvene som landmålararen utfører etter ny lov om eigedomsregistrering, sjølv om det no òg er visse krav om at landmålar også skal avklare rettar. Forskriftene bestemmer at målearbeid skal utførast etter gjeldande standardar. Det er imidlertid behov for å modernisere gjeldande standard for eigedomsmåling, mellom anna som konsekvens av innføring av nye måleteknikkar dvs. moderne GPS-baserte målesystem, overgangen til EUREF89 og nye krav med omsyn til vedlikehald av eigedomskartet. Standarden for eigedomsmåling har heller ingen reglar om oppmåling av anleggseigedom.

Journalføring og arkivering. § 15-9.

Forskriftene legg opp til at arkivering skal skje i landmålarføretaket og i kommunen. Vi meiner at det bør innførast sentral arkivering av dei viktigaste dokumenta frå ein forretning som vert utført etter den nye lova, for eksempel kartforretningsprotokoll og måleprotokoll i eit digitalt format. Dette vil sikre enkel tilgang til desse dokumenta for landmålarføretak og andre, og det vil ha ein oppdragande funksjon. Det bør setjast krav om dette i forskrifta.

Godkjenning og tilsyn med landmålarføretak. § 16-2

Etter forskriftsforslaget skal Statens kartverk godkjenne og føre tilsyn med landmålarføretaka. Godkjenningsordninga er utforma etter modell av den sentrale godkjenningsordninga etter Pbl (forvalta av Statens bygningstekniske Etat - BE). Med godkjenningsordninga som vert lagt til Statens kartverk vil vi no få to statlege organ som forvaltar tilsvarende godkjenningsordningar innanfor tilnærma område/med overlapp. Det er BE som godkjenner føretak for plassering og beliggenhetsk kontroll. Dette er ei oppgåver som mange landmålarføretak naturleg vil tilby i tillegg til oppgåver etter matrikkellova. Desse landmålarføretaka vil dermed forhalde seg til 2 godkjenningsordningar under ulike regime, for oppgåver som er svært så beslektet. Det bør søkjast å unngå dobbeltbyråkrati ved ei samordning av oppgåvene på dette området mellom Statens kartverk og BE.

Det vert i 3. ledd lagt opp til at Statens kartverk kan føre tilsyn med landmålarføretak. Dette vart også tilrådd i NOU1999:1, men tatt bort i vedteken lov. Det har no kome inn att i forskriftene. Vi kan vanskeleg sjå at ei slik sentral tilsynsordning lagt til Statens kartverk er hensiktsmessig. Det er ikkje samfunnsmessige problem knytt til oppgåvene med eigedomsregistrering i dag, som gjer at kostnadene med eit slikt tilsyn kan forsvarast. Det er også eit spørsmål om godkjenningsordning og tilsynsordning lagt til same etat slik som det her vert foreslått, er i samsvar med EØS-reglane. Vi foreslår derfor at § 16-2 (3) vert teke ut av forskriftene.

Vi vil tilrå departementet i staden for å tenkje i retning av tilsyn og statleg kontroll, at det vert lagt meir vekt på å etablere gode klageordningar og rutiner for orientering til kundene, om desse klageordningane. Her må både kommunar og landmålarføretak få eit særleg ansvar. Ved å arbeide aktivt for at dårleg arbeid slik vert rapportert til Statens kartverk, vil det verte identifisert dei landmålarføretak som ikkje leverer arbeid med den kvalitet som lov og forskrifter føreset. Det bør også arbeidast aktivt frå departementet si side for at landmålarbransjen sjølv organiserer seg og etablerer klageordningar for sine kundar, og etiske retningslinjer for sine utøvarar. Dette meiner vi vil bidra sterkare til å sikre kvalitet på utøvarar og tenester, enn ei tilsynsordning. Vi vil vise til Danmark der Den danske Landinspektørforening driv egne klageordningar for både utføring og pris, og der dette fungerer tilfredsstillande.

Krav til utdanning og praksis for landmålarføretakets tilsette og ansvarleg landmålar. § 16-3 og § 16-4.

Forskriftenes §§ 16-3 og 16-4 har reglar om kompetansekrav. Det er vanskeleg å sjå ein logisk samanheng mellom §§16-3 og 16-4. Etter 16-4 vil heile føretakets kompetansekrav liggje på ansvarleg landmålar. Det er dermed gjort eit avvik frå modellen som, etter det vi forstår skal vere lagt til grunn, er dei sentrale godkjenningsordningane etter plan og bygningslova. Etter desse bestemmelsane (PbL) er det leiinga sin samla kompetanse som vert lagt til grunn for godkjenning, dvs. at kompetansen kan fordelast på fleire personar. Det er også ein slik modell som kan tolkast inn i reglane, når ein ser på § 16-3. Her må det klargjerast kva modell som ein skal følgje, er det landmålarføretakets samla kompetanse eller er det berre ansvarleg landmålar som det vert stilt kompetansekrav til.

Vi er einig i at kompetansekravet vert konkretisert i form av ein fagkrets med eit innhald og omfang som går fram av § 16-4. Dette vil skape ryddige og forutsigbare kriterium for utdanningsinstitusjonar og landmålarføretak.

Det er ein mangel ved forskriftene at det ikkje vert stilt formelle kompetansekrav til utførande landmålar. Det er utførande landmålar som gjennomfører arbeidet i marka og skal handtere partane sine ynskjer og innspel på fagleg tilfredsstillande vis. Det er arbeidet til utførande landmålar som er avgjerande for kvaliteten til materialet som vert levert til matrikkelføring. Høgskolen i Bergen vurderer dette slik at vi vil tilrå at utførande landmålar bør ha ein fagkrets i landmåling og eigedomsfag på 120 studiepoeng, og at dette vert forskriftsfesta tilsvarande som for ansvarleg landmålar.

Standardiserte dokument

Det er gjennomgåande i forskriftene reglar om at det skal brukast standarddokument i ulike samanhengar. Vi meiner dette absolutt kan vere hensiktsmessig, sjølv om Statens kartverk bør utøve et forsiktig skjønn ved krav om slike dokumenter. Det kan vere hensiktsmessig i enkelte situasjonar å opne for meir fleksible løysingar, slik at ikkje saker vert sendt i retur unødvendig.

Ulik språkform i lov og forskrifter

Lov om eigedomsregistrering er i nynorsk språkdrakt, medan forskriftene til lova er på bokmål. Dette er både overraskande og uheldig. Uheldig pga at det kan oppstå forvirring om uttrykk og

terminologi, som ikkje er identisk i begge språkformene. Vi oppmodar departementet til å vere konsekvent med språkbruk og gjennomføre lovarbeidet fullt ut på nynorsk.

Innfør ny lov 1. januar 2007!

Bransjen har venta lenge på at det skal kome ny lov om eigedomsregistrering. Høgskolen i Bergen registrerer at det frå enkelte hald vert påpeika behov for meir tid til forskriftsarbeidet. Dette er vi ueinige i, vi ser ikkje at det er vesentlege manglar ved forskriftene som tilseier at det er behov for meir tid. Det er no viktig at lova så snart som råd er vert innført og at dei føretak og personar som over fleire år no har førebudd seg på ny lov, får kome i gang med å etablere seg.

Vi vil oppfordre departementet til å ha full fokus på målsetjinga om iverksetjing av ny lov 1. januar 2007.

Med helsing

Ole-Gunnar Søgner
dekan

Henning Nørheim
rådgivar

kopi: Arve Leiknes
Leiv Bjarte Mjøs